

השוכר את הפועל פרק המישי עבודה זרה סג.

עין משפט
נר מצוה

ליחול עליה איסור חסן למפרע. שהרי מתחלה ע"מ ציאה נתנו לה: קני מעכשיו. קודם ציאה פשיטא דמוטר דאע"ג דע"מ ציאה יהיביה ניהלה כיון דמקמי ציאה יהיביה ניהלה לאו שכר ציאה הוא: ואי מלטרין לך קני מעכשיו. הלכך אלטרין מתני' לאשמעינן דאע"ג:

דלמיר לה לא ינקי לך עד שעת ציאה כיון דהדר אמר לה אי מלטרין לך קני מעכשיו הויה לה מתנת חנם כי שקלמיה ואקריבמיה: כיון דאמר מר. (א) בתוספתא לקידושין בפ"ק (דף כח:): בטלה זה. כל כמה דיהיב לה הוי אמתן דמהשתא קנימיה: בטלה ספס. כי יהיב לה לאחר זמן לאו אמתן הוא דהשתא הוא דקנייה (א) ליה: ועוד כוכבים לאו בר משיכה דכי כתיבא משיכה צישראל כתיבא או קנה מיד ממיתקין: הא קנייה (א) ליה. מנהשתא קודם ציאה והיכי קרי ליה בל עליה ואח"כ נתן לה: ואי לא שקליה. ציוס פלוני צאתניך הלכך בל עליה ואח"כ נתן לה הוא ומיכו הואיל ומשעת ציאה שויה אפותיקי ועמד בחצירה חיל עליה אמתן: מסיע רב ששם. לר' ינאי: לפועלו ונחמיו. ועוד כוכבים או עמי הארץ: לא

הגהות הב"ח

(א) נט' בשעת ציאה (ומתנה בעלמא הוא דיהיב לה) חלי"מ וי"ב ס"ח אין זה: (ב) שם לא קפא ליה לא צריכא: (ג) תוס' ד"ה ואינו וכו' מי חזיקין לגנות פירוש: (ד) בא"ד המקיפו דמשתעבד ליה דקני דאורחיה לאקופי' קני וכו' סתם עליו חנוני ומשועבד: (ה) בא"ד דלא היה לו וכו' מפירות שביעית כיון ששכר: (ו) בא"ד דכיון דאורחיה לאקופיה וכו' דלשיעבוד הדינר קנה וכו' והקידוש מעתה אלא שקונה הדינר:

מוסף רש"י

ליחול עליה איסור אמתן למפרע. הואיל ובשעת ציאה עדיין טהרה קיים וכו' שהוא בל עליה ואחר כך נתן לה טהרה אלא לומר כיון דלא יחדו בשעת ציאה לא מתקרב דמתנה בעלמא הוא (תורה סו.). כשקדמה והקריבתו. קודם ציאה (שם). ואי מוצטרך לך קני מעכשיו. הלכך כדשרתה הוא ומתא לאקריביה וכיון דלמיר לה לא ינקי לך עד שעת ציאה אלטרין לאשמעינן דמוטר דאע"ג דע"מ ציאה יהיביה ניהלה לאו שכר ציאה הוא: ואי מלטרין לך קני מעכשיו. הלכך אלטרין מתני' לאשמעינן דאע"ג:

ליחול עליה איסור אמתן למפרע אמר רבי (אליעזר) כשקדמה והקריבתו ה"ד אי דאמר לה קני לך מעכשיו פשיטא דשרי דהא ליתיה בשעת ביאה (ב) ומתנה בעלמא הוא דיהיב לה ואי דלא אמר לה קני לך מעכשיו יהיבי מצי מקרבה ואיש כי יקדיש את ביתו קדש אמר רחמנא (ג) מה ביתו ברשותו יאף כל ברשותו דאלא דאמר לה להוי גביך עד שעת ביאה ואי מוצטרך לך קני מעכשיו (ד) בעי רב הושעיא קדמה והקדישתו מהו כיון (ד) דאמר מר האמירתה לגבוה כמסירתה להדיוט כמאן דאקריבתייה דמי או דלמא השתא מיהא הא קאי ואיתיה בעיניה ותפשוט מדרבי אליעזר דא"ר אליעזר שקדמה והקריבתו דוקא הקריבתו אבל הקדישתו לא דרבי אליעזר גופיה קא מובעיא ליה מאי מופשט פשיטא ליה לרבי אליעזר דהקריבתו דוקא אבל הקדישתו לא דהא איתיה בשעת ביאה או דלמא הקריבתו פשיטא ליה והקדישתו מספקא ליה יתיקו: בא עליה ואחר כך נתן לה אתננה מותר: ורמינהי (א) יבא עליה ואחר כך נתן לה אפילו מכאן עד שלש שנים אתננה אסור אר"ג בר יצחק אמר רב חסדא לא קשיא (ה) הא דאמר התבעלי לי בטלה זה הא דאמר לה התבעלי בטלה סתם וכו' אמר לה בטלה זה מאי הוי (ה) הא מחסר משיכה בזונה עובדת כוכבים דלא קניא במשיכה ואיבעית אימא לעולם בזונה ישראלית יבגון דקאי בחצירה אי דקאי בחצירה בא עליה ואח"כ נתן לה הא קניא (ו) לה לא צריכא לדישויה ניהלה אפותיקי דאמר לה אי מיייתניא לך זוזי מכאן עד לחמרו ולפועליו לכו ואכלו בדניר זה צאו ושתו בדניר זה ואינו חושש לא

מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ ופריך הכי מדקאסר צלאו ואלכו ואני פורע אלמא כי קפרע דמי איסורא קפרע ובקראים דמי שביעית ואע"פ שכר אכלום הכי נמי דבי ר' ינאי כי קפרעי דמי שביעית הס וקשה מי חזיקין לגנות (א) פירות שביעית מעשר ויין נסך שהטעם מפני שנראה כמאכיל לפועלו דבר שאינו מעושר או יין נסך ה"ג היה לו לפרש שמאכיל שביעית לפועלו וגמלא פורע חובו מדמי שביעית ועוד תקשי לרב שש דמפרש טעם הברייתא משום דמי פירות שביעית דלמא אחר הביעור איירי ואיסורא משום דנהנה מפירות שביעית בשעת האיסור דומיא דיון נסך דהוי טעמא משום דנהנה מיין נסך אי נמי אפילו קודם הביעור וטעמא משום שפורע חובו מפירות שביעית שקונה פירות שביעית ומאכילן לפועלו ולא דמי כלל לדבי ר' ינאי ועוד קשה בסמוך דמסיק בחנוני המקיפו (ד) דמשעבד ליה דכיון דכרייה לאקופי קני ליה דינר גביה פי' דכיון דמקיפו לבעל הבית סתם עליו ומשועבד לו בעל הבית לפי שמתן עליו לכן הוי דמי שביעית אצל דבי ר' ינאי לא הוי חנוני המקיפו ולא סמכא דעתייהו כולי האי ולא משעבדו להו דבי ר' ינאי מנשטאו ובי פרעי להו אחר זמן לאו אחר זמן לאו חליפי שביעית נהוו וקשיא דמדמי לעיל ההיא דר' ינאי לאמתן דבא עליה ואח"כ נתן לה ואוקימנא אפילו עשאו לה אפותיקי ועמד בשעת ציאה בחצירה ואע"ג דמשעת ציאה אישתעבד לה ואין להחיר מטעם שאין השיעבוד על טהה זה אלא על נכסיו וכשיתן לה טהה זה לפנות השיעבוד מנכסיו הוי חליפי אמתן דשרי דלאמרינן פרק כל האסורין (תמורה דף ג.) דא"כ מאי ראייה מציא לעיל מאמתן על דבי ר' ינאי שאני התם דחליפין מותרין ואילו חליפי שביעית אסורין אלא ודאי אע"ג דמשעבד אינו נתפש באיסור אמתן כלל וה"ה לדבי ר' ינאי אע"ג דמשעבדו ועוד לפירושו לשון קנה לה דינר גביה יתור לשון הוא (ה) לא היה לו להחיר רק משעבד ולא משעבד לכן נראה לרבינו יצחק לפרש שאינו חושש לא משום שביעית שפורע חובו מפירות שביעית שכר פרע לו הדינר ואין שום חוב מוטל עליו לפירע אחר שאלו האיסור אצל אמר ואני פורע חושש לא משום שביעית שפורע חובו מפירות שביעית שכר פרע לו לעצמו ונתנס לפועלו וגמלא פורע חובו מפירות שביעית שפורע חובו מפירות שביעית שכר פרע לו דמי איסורא קפרע ואי איתא דבעלמא לא חשיב דמי פירות שביעית כבי האי גוונא שפורע אחר שכלו הפירות מן העולם גם ככאן לא היה לנו לחששם כאלו לקחם בעל הבית לעצמו ונתנס לפועלו מאחר שהן לוקחין הפירות מבית החנוני והוא פורע המעות לאחר שאכלום ומסיק תרגמה רב פפא בחנוני המקיפו דמשעבד ליה דכיון (א) דכרייה לאקופי קני ליה דינר גביה פי' דמשעבד ליה שיקונה שיעבוד נכסיו לאלתר כנגד מה שנותן לפועלו והיינו קני ליה דינר גביה דקאמר לשיעבוד הדינר קונה נכסיו שזה דינר ולא קנין גמור שיוכל להקדישו מעת שקונה הדינר נכסיו בעל הבית לאלתר כשהן צעין ונותנו לפועלו הוי ליה מה שקונה נכסיו בעל הבית דמי הפירות ולכן חשיב בעל הבית כשחייב לוקח הפירות והירק מחנוני ומאכילן לפועלו בשכרן ולכסוף כשיתן הדמים לחנוני לפנות השיעבוד מנכסיו יהיו דמי שביעית אחרון אחרון נתפש ואם היו העניים שלווים מהם דבי ר' ינאי ע"י ר' ינאי כחונני המקיפו וכו' אמר ר' ינאי לנבי בימו לאו ולו ופירע היה נתפש באיסור שביעית מה שר' ינאי פירע להם מנכסיו דפירש אצל הס לא הוי חנוני המקיפו ולהכי לא אמר ונתנו להו שיעבוד נכסיו לאלתר כשנותנין פירות שביעית לנבי בימו דהיי דבתורת ערבות וקבלנות משעבד להם לעניים סוכר עמה זה המתוך שאין משעבד ערבות אף בקבלנות רק גוף הערב והקבלן אצל נכסיו של ערב אין המלוה קונה כלום לאלתר ואפילו שיעבוד אי נמי היה טועה בזה שאין שיעבוד נכסיו ערב אלא במלוה ולוה אצל אם היה חומר תן לפלוני מנה או הלוהו ויהא קניו לו והוא יהא פטור ממך ואני נותן לך או ואני פורע לך שזוהו כעין מעשה דר' ינאי דהכא אין כאן דין ערבות אע"ג דלאמרינן בסוף גט פשוט (ב"ב דף קעג.) תן לו ואני נותן לך אין לו למלוה על הלוה כלום דמשמע אצל על הערב יש לו מדלא קאמר אין לו על זה ועל זה לא הוה מסיק אדעמיה השתא מההיא כי היכי דלא אסיק אדעמיה הך דרבא וכו' אייתי דרבא חדא מיייהו נקט והתלמוד נושא ונותן לפי טעמות ואמר אצל חנוני שאין מקיפו מאי מותר כו' ומו חנוני שאין מקיפו מי לא משעבד כלומר וכו' אין נכסיו משועבדין ממש כדן ערב והא אמר רבא כו' קנה מדן ערב וכשהוא מולה

אלא דאמר לה יהיה גביך. כלומר לא תקני עד שעת ציאה והלכך לא הוי פשיטא ליהוי מותר מאחר שגלה דעתו שלא תקנה עד שעת ציאה ומשום אמתן נמי ליכא דהא אמר לה אי צריכא לך קני מעכשיו: וא דלמא השתא מיהא קאי בעיניה. ואע"פ שאין אמתן חל על המוקדשין דכתיב לכל נדר פרט לנדר שמה הכא מאחר דאיתיה בשעת ציאה חל איסור אמתן למפרע משעה דיהיב לה ואלו לא היה הקדש: והא מחסרה משיבה. פי' ואפי' לר' יוחנן דלמיר דבר תורה מעות קונות הכא גבי אמתן לא קנו כיון שהפקיעו חכמים דאין קניית מעות קונה ואוקומיה אמשיהה גס ממנה הפקיעו ואין כאן אמתן כלל ולא דמי לההיא דפרק הזהב (ב"ב דף מה.). נתנה לסיסיון דפרק שקניית הכסף מועיל דכיון דמעל מן התורה מי פקיע המעילה ממעות הקדש: בזונה עובדת כוכבים. לא קניא במשיכה וכרשב"ל משני דלמיר (ג) לעמיך במשיכה הא לעובד כוכבים נכסף דאלו לר' יוחנן אית ליה לעובד כוכבים במשיכה ומשום דרב חסדא אית ליה בפרק הזהב (ב"ב דף מו:): כר' יוחנן דרב משני שינויא אחרניא דלרבי יוחנן לא תקשי (ג) בגון דקאי בחצירה. ואי' לישני מרזייהו בטלה זה הא דקאי בחצירה והא דלא קאי בחצירה וי"ל דניחא ליה לאוקומי בטלה סתם אפילו קאי בחצירה עם טלחים אחרים שלו אע"פ שאינו יכול לחכות לטלה מן השוק אפילו הכי אין שם אמתן חל אפילו למאן דאית ליה צריכה אלא על המזכור בשעת ציאה: ואינן חושש לא משום שביעית. פי' דקונטרס שמה ימסור דמים הללו למי שמחוד הם השיעבד ותניא אין

מו א ב מ"י פ"ד מהל' איסור מנחם הל"י י"א: מו ג מ"י פ"ו מהלכות ערבי' הל' כב סג עשין קל"ג ונ"ש"ע י"ד ס"י רמ"ט סע"ף ז': יו ד מ"י פ"ד מהלכות איסורי מנחם הל' י"א: י"ח ה מ"י פ"ט מהל' מביה הל"י א סמג עשין פ"ב טו"ש"ע י"ד ס"י רמ"ט סע"ף ז' ונ"הג"ל: י"ט ו מ"י פ"ד מהלכות איסורי מנחם הל' י"ב: כ ז ח ט י ב מ"י ס"ס הלכה יג: ל [טו"ע ח"מ ס"י שלג סע"ף ד ונ"הג"ל]: כ"ב ג מ"י פ"ג מהל' מהלכות אסורות הל"י כו טו"ש"ע י"ד ס"י קל"ג סע"ף ז' ונ"ש"ע א"ח ס"י מ"ג סע"ף ז':

תורה אור השלם

1 ואיש כי יקדש את ביתו קדש ליהוה והעריכו דבהן בין טוב ובין רע באשר יעריך אותו הבהן בין קדום: ויקרא כו יד